

राज्यात माहे जून व जुलै, २०१३ मध्ये अतिवृष्टी/
पूर यामुळे झालेल्या जीवित व वित्तहानीपोटी
आपद्ग्रस्तांना मदत देण्याबाबत .

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: सीएलएस २०१३/५२१/प्र.क्र. २५५/म-३

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

तारीख: १४ ऑगस्ट, २०१३

वाचा —

- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. सीएलएस ५९८३/२४८३६१/ प्र.क्र.८२०/म-३,
दि. ३१.०१.१९८३.
- २) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. सीएलए ०८०५/ प्र.क्र.१९२/(छो.व्या.)/म-३,
दि. १.०९.२००५.
- ३) केंद्रीय गृह मंत्रालय, आपत्ती व्यवस्थापन विभाग यांचे स्थायी आदेश पत्र क्र. ३२-
७/२०११-एनडीएम-१, दि. १६.१.२०१२.
- ४) केंद्रीय गृह मंत्रालय, आपत्ती व्यवस्थापन विभाग यांचे स्थायी आदेश पत्र क्र. ३२-
३/२०१३-एनडीएम-१, दि. २१.०६.२०१३.

प्रस्तावना —

राज्यात माहे जून व जुलै, २०१३ मध्ये अतिवृष्टी / पूर यामुळे राज्यात मोठ्या प्रमाणात
जिवीतहानी (व्यक्ती व जनावरे) व वित्त हानी (घरांची पडझड, मालमत्तेचे नुकसान) झाली आहे.
तसेच शेतजमिनीचे आणि शेतीपिकांचे देखील मोठ्या प्रमाणावर नुकसान झाल्याचे प्राथमिक
नजरअंदाजानुसार दिसून येते. राज्यामध्ये अतिवृष्टी व पूर यामुळे झालेल्या जिवीत व मोठ्या
प्रमाणात झालेल्या वित्तहानीपोटी आपद्ग्रस्तांना विशेष पॅकेज लागू करण्याची मागणी विविध
स्तरावरून करण्यात येत होती. या सर्व बाबींचा सर्वंकष विचार करून, स्थायी आदेशाव्यतिरिक्त

बाधित आपद्ग्रस्तांना “विशेष बाब” म्हणून पुढीलप्रमाणे मदत देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

शासन निर्णय—

राज्यातील सर्व जिल्ह्यात माहे जून व जुलै २०१३ मध्ये झालेल्या अतिवृष्टी/पूर यामुळे व्यक्ती व जनावरे यांची जीवितहानी, घरांची पडझड, दुकान टपरी इ.चे तसेच शेतजमीनीचे आणि शेतीपिकांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले आहे. अतिवृष्टीमुळे निर्माण झालेल्या पूरजन्य परिस्थितीमुळे नुकसान झालेल्या आपद्ग्रस्त/बाधितांना खालीलप्रमाणे मदत देण्यात यावी.

क्र.	बाब	आर्थिक सहाय्याचे दर
१	अतिवृष्टीमुळे मृत्यूमुखी पडलेल्या व्यक्तींच्या वारसांना मदत	रु. १,५०,०००/- (प्रति व्यक्ती) रु. १,००,०००/- (मुख्यमंत्री निधी) रु. २,५०,०००/- (एकूण)
२	मृत जनावरांच्या मालकांना मदत- मोठे जनावर	रु. २५,०००/- (१ मर्यादेत)
३	मृत जनावरांच्या मालकांना मदत- लहान जनावर	रु. ५,०००/- (१ मर्यादेत)
४	अ) पूर्णतः उध्वस्त झालेल्या पक्क्या घरांचे नुकसान	रु. ७०,०००/-
	ब) पूर्णतः उध्वस्त झालेल्या कच्च्या घरांचे नुकसान	रु. २५,०००/-
	क) अंशतः उध्वस्त झालेल्या घरांचे नुकसान	रु. १५,०००/-
५	अ) दुकानदार	रु. १०,०००/- पर्यंत
	ब) टपरीधारक	रु. ५,०००/- पर्यंत
	क) हातगाडीधारक	रु. २,५००/- पर्यंत
६	अ) शेतीपिकांचे ५० % पेक्षा अधिक झालेले नुकसान	अ) धानपिक-रु. ७,५००/- प्रति हेक्टर ब) इतर पिके-रु. ५,०००/- प्रति हेक्टर
	ब) खरडून गेलेल्या जमिनीचे नुकसान	रु. २०,०००/- (रोख स्वरूपात)
	क) वाहून गेलेल्या जमिनीचे नुकसान	रु. २५,०००/- (रोख स्वरूपात)

२. **अ) जिवीतहानी व घरांची पडझडीसाठी मदत-**

- i) वर नमूद केलेल्या नैसर्गिक आपत्तीमुळे व्यक्ती व जनावरे यांची झालेली जिवीत हानी तसेच घरांची पडझड याबाबत प्रचलित पध्दतीनुसार अनुज्ञेय असलेल्या बाधितांना संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी आपदग्रस्तांना वर नमूद केलेल्या दराप्रमाणे आर्थिक सहाय्य देण्याबाबत आवश्यक ती कार्यवाही करावी.
- ii) अतिवृष्टी/पुर यामुळे मृत्यूमुखी पडलेल्या व्यक्तींच्या वारसांना रु. २.५० लाख इतकी एकूण मदत द्यावयाची आहे. त्यापैकी रु.१.५० लाख इतका निधी “२२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य (योजनेतर)” या मुख्य लेखाशीर्षामधून भागवावा.
- iii) अतिवृष्टी/पुर यामुळे मृत्यूमुखी पडलेल्या व्यक्तींच्या वारसांना द्यावयाच्या रु. २.५० लाख पैकी उर्वरित रु. १.०० लाख इतका निधी उपलब्ध करून घेण्याबाबतचा प्रस्ताव संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी मा. मुख्यमंत्री सहायता निधीकडे पाठवून निधी उपलब्ध करून घ्यावा.

ब) बाधित दुकानदार, टपरीधारक व हातगाडीधारक यांना द्यावयाची मदत-

बाधित दुकानदार, टपरीधारक व हातगाडीधारक यांना वरील तक्त्यात नमूद केलेल्या दराप्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात यावे. सदर अर्थसहाय्य देण्यासाठी शासन निर्णय दि.१ सप्टेंबर, २००५ मधील खालील अटी लागू राहतील.

- i) दुकानदार हा स्थानिक असावा, याकरीता त्याचे नांव मतदार यादीत असावे अथवा तो रेशनकार्डधारक असावा.
- ii) प्रस्तुत दुकान/टपरी/हातगाडी याची नोंद संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या कार्यालयात झालेली असावी व त्याचे अनुज्ञप्ती शुल्क भरलेले असावे.
- iii) महानगर पालिका क्षेत्रामध्ये अनुज्ञप्ती धारकास ज्या भागास व्यवसाय करण्यास परवाना देण्यात आलेला आहे, त्याभागातच तो बाधित झालेला असावा.
- iv) अनुज्ञप्तीधारक बाधितास मदत देय असेल.
- v) नुकसानीचा पंचनामा महसूल यंत्रणेने केलेला असावा.
- vi) दुकानदार/टपरीधारक/हातगाडीधारक यांनी स्वतःच्या व्यवसायाचा विमा काढलेला असल्यास त्यास प्रस्तुत अर्थसहाय्य देय राहणार नाही.
- vii) झालेले नुकसान व देय मदत यापैकी जी रक्कम कमी असेल ती धनादेशाद्वारे संबंधित बाधित व्यवसायिकास प्रदान करावी.

क) शेतीपिक आणि शेतजमिनीच्या नुकसानीकरीता मदत-

i) माहे जून-जुलै-२०१३ मध्ये राज्यात झालेल्या अतिवृष्टी व पूर यामुळे शेतीपिकाचे आणि शेतजमिनीचे जे नुकसान झाले आहे. त्याबाबत दिनांक ३१ जुलै, २०१३ अखेर पर्यंत झालेल्या नुकसानीचे प्रचलित नियमानुसार पंचनामे दि. १० ऑगस्ट, २०१३ पर्यंत पूर्ण करण्यात यावेत. जिल्हास्तरावरील संयुक्त समितीने त्याबाबतचा अंतिम सर्वेक्षण अहवाल दि. १५ ऑगस्ट, २०१३ पर्यंत प्रमाणित करून शासनाकडे (कृषी विभागाकडे) सादर करावेत.

ii) सदर एकत्रित अहवाल विचारात घेऊन कृषी विभागाने वरील दराप्रमाणे अनुसरून, खालील बाबींचा समावेश करून सर्वेक्षण असा शासन निर्णय निर्गमित करावा :-

- १) जून व जुलै महिन्यातील अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीमुळे शेतीपिकाचे ५०% वरील झालेल्या नुकसानीकरीता प्रत्यक्ष झालेल्या नुकसानीच्या प्रमाणात व जास्तीत जास्त २ हेक्टर मर्यादेपर्यंत मदत अनुज्ञेय राहिल.
 - २) मदत संबंधित आपदग्रस्तांच्या बँक बचत खात्यात थेट जमा करावी.
 - ३) कोणत्याही आपदग्रस्ताला रोखीने किंवा निविष्टा स्वरूपात मदत देऊ नये.
 - ४) मदत योग्य व्यक्तींना योग्य त्या प्रमाणात मिळेल, याची दक्षता कृषी विभागाने घ्यावी उदा. पात्र खातेदारांची यादी चावडी/ग्रामपंचायत/कृषी सहाय्यक यांच्या कार्यालयीन सूचनाफलकावर ठळकपणे लावणे, अचानकपणे तपासणी करणे इ.
 - ५) शेतजमिनीच्या झालेल्या नुकसानीकरीता अन्य कोणत्याही योजनेतर्गत मदत घेतली नसल्यास अशा प्रकरणात रोख स्वरूपात मदत अनुज्ञेय असेल.
३. मदतीची रक्कम खातेदारांच्या बँक खात्यावर थेट जमा करतांना मदतीच्या रक्कमेतून कोणत्याही बँकेने कोणत्याही प्रकारची वसूली करू नये, यासाठी सहकार विभागाने योग्य ते आदेश निर्गमित करावेत.
४. शेतीपिके/शेतजमिन नुकसानीबाबत मदत देण्याबाबतचा निधी उपलब्ध झाल्यानंतर कृषि विभागाने मदतीचे वाटप खास मोहिम आखून त्वरीत पूर्ण करावे व वाटप व खर्चाचे समायोजन कोणत्याही परिस्थितीमध्ये मार्च, २०१४ पूर्वी पूर्ण करावे.
५. सदर निर्णयान्वये देण्यात येणारी मदत ही विशेष बाब असल्यामुळे, पुर्वोदाहरण म्हणून गणली जाणार नाही.

६. उक्त कार्यवाहीसाठी लागणा-या अतिरिक्त खर्चासाठी (प्रवास, इंधन, कार्यालयीन खर्च इ.) वाटप केलेल्या रकमेच्या ०.३ टक्के एवढी रक्कम जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना व ०.२ टक्के एवढी रक्कम जिल्हाधिकारी यांना वितरीत करण्यात यावी.

७. वरीलप्रमाणे मदतीसाठी लागणारा खर्च, “२२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य (योजनेतर)” या मुख्य लेखाशीर्षमधून भागविण्यात यावा.निधी उपलब्धतेबाबत योग्य ती कार्यवाही महसूल व वन विभागाच्या (मदत व पुनर्वसन) म-११ कार्यासनाने करावी.

८. सदर शासन निर्णय हा वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र ३१६/२०१३/व्यय-९, दिनांक १३.८.२०१३ अनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०८१४१५१८४८०८१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ.रा. जगताप)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव(सर्व मंत्रालयीन विभाग),
२. विभागीय आयुक्त (सर्व)
३. जिल्हाधिकारी (सर्व)
४. महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षण), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
५. महालेखापाल कोषागार -२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षण), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
६. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
७. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
८. सह सचिव (कार्यासन म-११), मदत व पुनर्वसन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. कार्यासन अधिकारी , कार्यासन(अर्थसंकल्प-६/व्यय-९) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

- १०.कार्यासन अधिकारी , कार्यासन (आव्यप्र-१/आव्यप्र-२/म-७/म-११/मंनिक), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११.कार्यासन अधिकारी, कार्यासन (१०-अ/१३-अ), कृषी विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२.कार्यासन अधिकारी, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३.निवडनस्ती म-३ कार्यासन,

प्रत माहितीसाठी अग्रेषित :-

- मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
- मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
- मा. उप मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
- मा.मंत्री, मदत व पुनर्वसन यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
- मा.राज्यमंत्री, मदत व पुनर्वसन यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
- मा.मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, यांचे स्वीय सहायक, विधानभवन, मुंबई.
- सचिव, मदत व पुनर्वसन यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२
- सचिव व संचालक, आपत्ती व्यवस्थापन, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.